Národní pedagogický institut
České republiky

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro předškolní vzdělávání

Markéta Slezáková
Alice Kourkzi

Praha 2026

Spolufinancováno Evropskou unií

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Národní pedagogický institut České republiky, 2026

ISBN 978-80-7578-185-7

Obsah

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro předškolní vzdělávání 4
Dítě a jeho tělo 10
Dítě a jeho psychika 15
Dítě, ten druhý a společnost 20
Dítě a svět 25

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro předškolní vzdělávání

Charakteristika Kurikula

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka stanovuje cíle a vzdělávací obsah jazykové přípravy dětí cizinců a dětí s nedostatečnou znalostí češtiny, tj. i dětí, občanů ČR, v předškolním vzdělávání. Je součástí metodické podpory k Obecné části Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV) kapitoly KA4 Podmínky pro realizaci předškolního vzdělávání v části Organizace.

Forma i obsah Kurikula jsou ale v některých parametrech od RVP PV odlišné. Vyplývá to z podstaty cíle češtiny jako druhého jazyka, kterým je postupné osvojování jazyka jako nutné podmínky k účasti na vzdělávání v ČR, a ze skutečnosti, že se Kurikulum zaměřuje výhradně na oblast jazykové podpory dětí cizinců a dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka. Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro předškolní vzdělávání může být jako internetový dokument rozšiřován, zpřesňován a doplňován.

Cíle Kurikula

Cílem Kurikula češtiny jako druhého jazyka je poskytnout dětem cizincům a dětem s nedostatečnou znalostí češtiny jazykové a sociokulturní kompetence, které jim umožní postupně se začleňovat do předškolního vzdělávání, podpořit úspěšný přechod dítěte do základního vzdělávání a následně předcházet školní neúspěšnosti, která by mohla být způsobena nedostatečně rozvinutou znalostí vyučovacího jazyka. Kurikulum nabízí pedagogům oporu pro plánování práce s dětmi cizinci nebo s dětmi s nedostatečnou znalostí češtiny, pro realizaci podpory osvojování češtiny jako druhého jazyka a sledování jazykového rozvoje dítěte v různých situacích předškolního vzdělávání, včetně realizace bezplatné jazykové přípravy podle platné legislativy nebo v kroužcích češtiny jako druhého jazyka. Kurikulum je v souladu s RVP PV a může sloužit jako podklad při tvorbě školních vzdělávacích programů.

Čeština jako druhý jazyk

Čeština jako druhý jazyk se oproti cizímu jazyku liší především významem v životě dítěte. Je současně předmětem osvojování i prostředkem komunikace, socializace a vzdělávání. Dítě v předškolním vzdělávání si jazyk osvojuje nikoli izolovaně, ale v autentických situacích při hře, při prožitkovém učení i každodenních činnostech v mateřské škole a mimo ni, a to individuálně (např. v krátkých jazykových chvilkách), skupinově i hromadně.

Bezplatná jazyková příprava

Jazyková příprava v mateřských školách je upravena ve vyhlášce č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Je určena pro děti cizince a děti

s nedostatečnou znalostí češtiny. Pokud má mateřská škola v rámci jednoho místa poskytovaného vzdělávání 4 a více dětí cizinců nebo občanů ČR s obdobnými potřebami k začlenění, bude/budou vytvořena/y skupina/y pro jazykovou přípravu o velikosti 4 až 8 dětí. Škola má povinnost poskytovat jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání v rozsahu jedné hodiny týdně, která je rozdělena do dvou až tří bloků (viz KA4 RVP PV). Jazyková příprava probíhá ve skupině a navazuje na každodenní jazykovou podporu, kterou poskytují učitelé dětem cizincům a dětem s nedostatečnou znalostí češtiny každodenně v běžném režimu mateřské školy.

Osvojování jazyka probíhá hravou a aktivizující formou, která odpovídá věku a individuálním potřebám dětí. Vychází z konkrétních komunikačních situací, pracuje s opakováním,

s názorností, propojuje jazyk s pohybem, hrou, využívá manipulaci s předměty, vlastní zkušenost dětí i jejich jazykovou výbavu. Vše probíhá v bezpečném prostředí, ve kterém se děti nebojí komunikovat a hledat různé způsoby vyjádření. K pocitu jistoty a předvídatelnosti přispívá pravidelná struktura lekcí, která dětem usnadňuje porozumění a podporuje efektivní osvojování jazyka.

Čeština vs. další jazyk/jazyky, kterým/kterými dítě mluví

U dětí cizinců a dětí s nedostatečnou znalostí češtiny je nutné zohledňovat jejich jazykovou situaci a to, že přirozeně vyrůstají s více jazyky. Všechny jazyky, se kterými dítě přichází do kontaktu, tvoří součást jeho jazykového repertoáru a přispívají k jeho celkovému kognitivnímu, sociálnímu i jazykovému rozvoji.

Cílem jazykové podpory proto není nahrazovat mateřský jazyk češtinou, ale rozvíjet češtinu jako druhý jazyk a současně respektovat a aktivně podporovat ostatní jazyky dítěte. Udržování a rozvoj mateřského jazyka má zásadní význam nejen pro komunikaci s rodinou a blízkými, ale také pro utváření identity dítěte, pocitu sounáležitosti a kontinuity jeho životní zkušenosti. Současně se ukazuje, že rozvoj prvního jazyka podporuje osvojování dalších jazyků a přispívá k celkovému jazykovému a metajazykovému rozvoji dítěte.

Vzdělávací obsah Kurikula

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro předškolní vzdělávání je rozděleno do čtyř vzdělávacích oblastí analogických k RVP PV, tj. Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě, ten druhý a společnost, Dítě a svět. Kurikulum je doplňuje z hlediska výuky češtiny jako druhého jazyka.

Členění vzdělávacího obsahu

Každá ze čtyř vzdělávacích oblastí má v Kurikulu stejnou strukturu. Pomáhá učitelům komplexně podpořit rozvoj jazykových komunikačních i sociokulturních kompetencí dětí cizinců i dětí s nedostatečnou znalostí češtiny. Také poskytuje metodickou podporu, která vždy směřuje ke konkrétní vzdělávací oblasti.

Jazykové roviny

Tato část Kurikula popisuje, do jaké míry a jakým způsobem mohou učitelé nejlépe podpořit jazykový rozvoj dítěte cizince a dítěte s nedostatečnou znalostí češtiny v mateřské škole. Na příkladu jednotlivých témat se v rámci vzdělávacích oblastí věnuje jednotlivým jazykovým rovinám, a to slovní zásobě (lexikálně-sémantické rovině), gramatice (morfologicko-syntaktické rovině), zvukové rovině (foneticko-fonologické rovině) a běžné komunikaci (pragmatické rovině), a to vždy na dvou úrovních obtížnosti.

Slovní zásoba

Tato část Kurikula pracuje se třemi různými úrovněmi ovládnutí slovní zásoby – dítě slovo nejprve rozpoznává, tj. zná ho pasivně, pak ho začíná používat s dopomocí učitele a následně ho používá zcela samostatně, např. při popisu. U jednotlivých vzdělávacích oblastí jsou popsány okruhy slovní zásoby včetně konkrétních příkladů.

Gramatika

V této části se Kurikulum zaměřuje na jevy, které jsou pro komunikaci v češtině nejdůležitější, tj. rozpoznávání a postupně i aktivní používání správných koncovek u sloves (nejprve v přítomném a budoucím a pak i minulém čase), správné používání jednotného a množného čísla ve vybraných pádech (nejprve v prvním, případně čtvrtém pádě jednotného a množného čísla, postupně i v šestém a sedmém pádě jednotného čísla). Postupně si dítě

v jednotlivých vzdělávacích oblastech osvojuje další gramatiku, vždy ovšem v souvislosti s komunikační situací, nejde tedy např. o ovládnutí celého paradigmatu, ale pouze tvarů, které se v komunikaci v daném kontextu používají, vše je v Kurikulu doplněno konkrétními příklady.

Zvuková stránka jazyka

Kurikulum se v samostatné části věnuje zvukové stránce jazyka. Ta patří v mateřské škole k běžným aktivitám (jde např. o činnosti v rámci logopedické prevence, hudební činnosti a jazykové hry), u dětí cizinců a dětí s nedostatečnou znalostí češtiny je potřeba jazykové podpory v této oblasti výrazně vyšší. Dítě se učí rozlišovat a správně vyslovovat české hlásky a hlásková spojení, pravidelně trénuje přízvuk – tedy vše, co se liší od výslovnosti dítěte v jazyce/jazycích, kterým/i nejčastěji komunikuje. Především v předškolním roce je potřeba, aby dítě rozvíjelo fonetické a fonematické uvědomování (tvoření rýmů, slabikování, rozlišování hlásek ve slovech), které je velmi důležitým předpokladem školní úspěšnosti v oblasti čtení a psaní.

Běžná komunikace

V této části se Kurikulum věnuje především tomu, čemu má dítě v komunikaci rozumět (např. pokynům dospělého *udělejte prosím dvojice*) a co má umět aktivně vyjádřit (např. říct si o pomoc *pomoc prosím*). Důraz je kladen na to, že dítě v předškolním věku se jazyk neučí systematicky, ale osvojuje si ho postupně, situačně, při hře, řízených činnostech.

Dvě úrovně Kurikula při osvojování jazyka

Všechny čtyři části (slovní zásoba, gramatika, zvuková stránka jazyka, běžná komunikace) se v Kurikulu dělí do dvou úrovní, které jsou doplněny konkrétními ukázkami, příklady (lépe totiž ilustrují rozdíl mezi oběma úrovněmi). Zjednodušeně můžeme úroveň 1 popsat jako úroveň počáteční, kdy dítě jazyk neovládá nebo ho ovládá jen velmi málo, a teprve se začíná učit to, bez čeho v mateřské škole nemůže fungovat. Úroveň 2 pak jako úroveň pokročilejší, ve které dítě rozvíjí to, co již zvládlo v úrovni 1. Práce se dvěma úrovněmi umožňuje učitelům jednak lépe sledovat pokrok dětí, jednak pracovat s dětmi v heterogenním kolektivu cíleně. A to jak v rámci celé třídy, tak i v rámci povinné jazykové přípravy.

Úroveň 1 – začátečník

Dítě se s češtinou teprve seznamuje nebo ji ovládá pouze v omezené míře. Při komunikaci je silně závislé na kontextu, gestikulaci, mimice, názorných pomůckách a podpoře dospělého či vrstevníků. Rozumí nejčastěji používaným slovům, jednoduchým pokynům a opakujícím se situacím z každodenního života mateřské školy.

Dokáže reagovat neverbálně i jednoduše verbálně na jednoduché otázky, které se týkají jeho osoby, rodiny, potřeb a bezprostředního okolí. Vyjadřuje se jednotlivými slovy, ustálenými spojeními nebo krátkými větami. Má velmi omezenou slovní zásobu, jeho projev není gramaticky správný a je na všech úrovních výrazně ovlivněný jazykem nebo jazyky, kterými nejčastěji komunikuje.

Dítě potřebuje v úrovni 1 výraznou vizuální, neverbální podporu, časté opakování, názorné ukázky a opakující se příležitosti k osvojování češtiny v běžných komunikačních situacích. Důležitou součástí podpory je to, aby dítě rozvíjelo i kompenzační strategie, například aby dokázalo dát najevo, že nerozumí, požádat o pomoc nebo umělo využít správné gesto.

Úroveň 2 – pokročilejší mluvčí

Dítě se postupně učí dorozumět se samostatně ve většině běžných situací v mateřské škole a postupně se zapojuje do her, rozhovorů i vzdělávacích činností. Rozumí delším sdělením, běžným instrukcím a dokáže vyprávět velmi jednoduchým způsobem, stále se spoustou jazykových nepřesností, vlastní zážitky, popsat situaci, vyjádřit své potřeby, pocity a názory.

Přestože dítě může v běžných situacích komunikovat poměrně plynule, jeho jazykový rozvoj není ukončen. Nadále není schopno vyjadřovat jazykově složitější struktury. Jazyková podpora na 2. úrovni směřuje především k rozvoji vyučovacího jazyka, který bude dítě potřebovat v dalším vzdělávání na základní škole, k rozšiřování slovní zásoby, k rozvoji zvukové stránky jazyka, porozumění složitějším sdělením a rozvoji sociokulturních kompetencí.

Kulturní responzivita a sociokulturní kompetence dítěte

Už v mateřské škole je potřeba budovat u dětí kulturní citlivost, respekt k rozmanitým kulturám. Učitelé by měli považovat kulturu a kontext rodiny dítěte za klíčové pro budování pocitu sounáležitosti s ostatními a také pro další celoživotní učení všech dětí. Učitelé, děti a jejich rodiny by měli společně budovat kulturně bezpečné a respektující prostředí. Jde o oboustranný proces, učitelé, děti i rodina jsou vnímaví ke kulturám dětí, rodičů z jiného kulturního prostředí, tyto děti a jejich rodiče se zase naopak učí rozumět českým kulturním a společenským zvyklostem, respektují je a osvojují si je.

https://www.acecqa.gov.au/belonging-being-becoming-early-years-learning-framework/eylf-practices/eylf-cultural-responsiveness

Děti v rámci činností v mateřské škole získávají nejen jazykové, ale také tzv. sociokulturní kompetence, které jim umožní rozumět nejen jazyku, ale také porozumět tomu, jak, kdy a proč se konkrétní slova, fráze nebo vyjádření (i neverbální) v různých situacích používají. Postupné osvojování si sociokulturních kompetencí přispívá k sociálnímu začlenění dětí, k jejich pocitu bezpečí a k úspěšnému zapojení se do budoucího vzdělávacího procesu.

Sociokulturní kompetence u dětí chápeme jako:

- porozumění základním normám společenského chování v českém prostředí
- používání vhodných forem pozdravů, oslovení, poděkování, omluvy a žádosti
- orientaci v pravidlech komunikace mezi vrstevníky a dospělými
- porozumění rolím a očekáváním v předškolním prostředí
- orientaci v běžných společenských a kulturních situacích
- schopnost řešit jednoduché sociální situace a nedorozumění
- aktivní zapojování do života mateřské školy i do života mimo ni

Fungování dítěte v předškolním vzdělávání výrazně ovlivňují názory a postoje rodičů, doporučujeme proto nezapomínat i na to, jak jiné kulturní a společenské prostředí rodičů může ovlivňovat pobyt dítěte v mateřské škole i mimo ni.

Sociokulturní kompetence u zákonných zástupců chápeme jako:

- porozumění tomu, jak fungují základní instituce státu včetně mateřské a základní školy
- znalost toho, jak fungují české zdravotní, sociální a vzdělávací služby
- orientaci v základních administrativních postupech
- porozumění svým právům a povinnostem

Pomůcky, aktivity, metodické materiály

Kurikulum v této části obsahuje seznam osvědčených pomůcek, popis aktivit, které je vhodné využít při práci s dětmi cizinci a dětmi s nedostatečnou znalostí češtiny, i odkazy na osvědčené, vyzkoušené a praktické metodické materiály. Vše se vždy vztahuje ke konkrétní vzdělávací oblasti, ke konkrétnímu tématu.

Metodické poznámky

Pedagogická diagnostika a úrovně osvojení jazyka

Aby mohla jazyková podpora probíhat efektivně, je nutné s dítětem provést včas jazykovou diagnostiku. První orientační posouzení jazykových schopností je vhodné provést po úspěšné adaptaci dítěte v mateřské škole. K jazykové diagnostice slouží např.: Diagnostika jazykového vývoje (Seidlová Málková G., Smolík F., 2015), Multijazykový test na hodnocení jazykových schopností MAIN (česká verze Nováková Schöffelová M. , Mikulajová M., 2020) nebo Pedagogická diagnostika jazykové úrovně u vícejazyčných dětí (dětí s OMJ) v MŠ a nečtenářů I a II (META, o. p. s. 2022, META, o. p. s., 2026).

Nastavení jazykové podpory na základě diagnostiky

Plán jazykové podpory je individuální pedagogický dokument pro děti cizince a děti s nedostatečnou znalostí češtiny. Stanovuje konkrétní cíle, témata a metody výuky. Vychází z individuální jazykové situace dítěte, kterou učitelé v mateřské škole vyhodnotí na základě jazykové diagnostiky. Jazykovou podporu je vhodné začít poskytovat ihned po provedení diagnostiky po adaptaci dítěte do mateřské školy, není vhodné s ní čekat až do předškolního věku. Měla by probíhat v rámci krátkých individuálních jazykových chvilek i při práci s celou třídou, zároveň by měla respektovat aktuální potřeby dítěte, tempo a míru jeho připravenosti ke komunikaci.

Jazyková podpora se ze začátku zaměřuje na komunikaci v oblasti základních potřeb dítěte, jejich zajištění je nezbytné pro pocit bezpečí a pohody. Dětem pomáhají komunikační karty, deníky, grafické ztvárnění režimu dne nebo pravidel ve třídě. Důležité je také to, aby dítě porozumělo základním pokynům (podstatné je také ověřovat to, zda jim dítě rozumí) a aby si postupně osvojovalo základní slovní zásobu (viz jednotlivé vzdělávací oblasti Kurikula).

Jazyková podpora je přirozenou součástí každodenních činností a komunikačních situací v mateřské škole. Učitelé by měli podporovat děti cizince a děti s nedostatečnou znalostí češtiny, aby postupně porozuměly sdělením, začaly aktivně komunikovat a postupně si češtinu jako druhý jazyk osvojovaly.

Učitelé zejména:

- přizpůsobují jazykový projev aktuální úrovni porozumění a komunikačním možnostem dítěte
- mluví srozumitelně, pomalu a zřetelně, zároveň ale přirozeně
- modelují jednoduché věty
- využívají názorné pomůcky, obrázky, fotografie, předměty, demonstraci činností, videa a další vizuální opory
- propojují mluvené sdělení s konkrétní situací, zkušeností a činností dítěte
- poskytují dítěti jazykové vzory a modelují vhodné formulace, které může dítě postupně přebírat
- podporují komunikaci prostřednictvím gest, mimiky, pohybu a dalších neverbálních prostředků

- vytvářejí dostatek příležitostí pro aktivní používání češtiny v bezpečném a podporujícím prostředí
- ověřují porozumění a poskytují dítěti dostatek času na to, aby informace zpracovalo a mohlo neverbálně nebo verbálně reagovat
- oceňují komunikační snahu dítěte a podporují ho v tom, aby se zapojovalo do komunikace, jsou si vědomi toho, že projev dítěte nemusí být ani přesný, ani gramaticky správný
- respektují a oceňují mateřský jazyk dítěte a využívají jeho vícejazyčný potenciál jako zdroj učení a rozvoje
- plánují jazykovou podporu systematicky a průběžně sledují pokroky dítěte
- rozvíjejí sluchové vnímání a vytvářejí bohaté příležitosti pro rozvoj mluveného jazyka, který je základem budoucí čtenářské a pisatelské gramotnosti
- podporují wellbeing dětí

Dítě a jeho tělo

Jazyková rovina	Úroveň 1	Úroveň 2
Slovní zásoba ➔ jaká slova dítě pasivně zná, tj. rozpozná je, rozumí jim ➔ jaká slova dítě aktivně používá ➔ co umí pojmenovat a popsat	**Pojmenuje:** Lidské tělo ● části těla a obličeje *(např. hlava, ruka, noha, nos, uši)* Hygiena ● hygienické potřeby *(např. kartáček, hřeben)* ● vlastnosti související s hygienou (např. *čistý, špinavý*) Oblékání ● základní oblečení (např. *tričko, kalhoty, boty, svetr*) Stravování ● typy jídel *(např. svačina, oběd)* ● základní potraviny a nápoje *(např. voda, čaj, mléko, rohlík, banán, jablko)*	**Pojmenuje:** Lidské tělo a smysly ● smyslové vjemy a vlastnosti vnímané smysly *(např. sladký, slaný, studený, teplý, hlasitý, tichý, voní, nevoní)* Zdraví a nemoc ● nemoci a příznaky nemoci *(např. alergie, rýma, kašel, teplota, bolí mě)* ● základní prostředky zdravotní péče a osoby ve zdravotnictví *(např. náplast, sirup, injekce, sanitka, zubař/zubařka)* Oblékání ● rozšířené druhy oblečení a doplňků (např. *mikina, holínky, pláštěnka, šaty, batoh*) ● základní charakteristiky vzhledu osoby *(např. hnědé oči, zelené oči, světlé vlasy, černé vlasy)* Stravování ● typy jídel, potravin a nápojů *(např. polévka, hlavní jídlo, salát, ovoce, zelenina, maso, džus, šunka, koláč, čokoláda, bonbón)* **Používá:** Stravování ● výrazy pro množství *(např. hodně, málo, víc, míň)*
Gramatika ➔ používá různé pády ➔ užívá správně jednotné a množné číslo ➔ používá správné koncovky u sloves	**Rozpozná:** Oblékání ● jednotné a množné číslo ve všech rodech *(např. bačkora – dvě bačkory, tričko – dvě trička, svetr – dva svetry)* **Používá:** Zdraví ● konstrukce: *bolí mě, je mi, chutná mi*	**Používá:** Stravování ● předmět ve 4. p. j. č. se slovesy jíst, pít, svačit, mít rád *(např. jím polévku, piju vodu, svačím housku)* ● množné číslo (např. *banány, housky, vajíčka*) Oblékání ● předmět ve 4. p. j. č. a mn. č. se slovesem mít *(např. mám bundu, nemám boty)* Hygiena ● zvratná zájmena se/si *(např. čistím si zuby, češu si vlasy)* Zdraví ● minulý čas sloves *být, mít* (např. *byl/a jsem nemocný/á, měl/a jsem rýmu*)

		• minulý a budoucí čas (např. *běžel/a jsem, spadl/a jsem, bolí mě, budu sedět, budu odpočívat*)
Zvuková stránka jazyka ➔ rozlišuje rýmy ➔ rozlišuje první hlásku ve slově ➔ správně vyslovuje hlásky ➔ přízvuk klade na první slabiku/na předložku	**Účastní se:** Lidské tělo a pohyb • propojení pěvecké a pohybové aktivity s tematickou slovní zásobou *(např. hlava, ramena, kolena, palce)* • rytmizace a opakování jednoduchých slovních spojení spojených s pohybem (např. *tričko, kalhoty, boty, bačkory*)	**Rozliší:** Lidské tělo a pohyb • první hlásku ve slovech z dané tematické oblasti (např. *Hlava, Kolena, Nos, Ruka*) Stravování • ve slovech z dané tematické oblasti, zda slovo obsahuje dlouhou slabiku nebo samohlásku (např. *banán, hrášek, pórek/jahoda, ananas, okurka*)
Běžná komunikace ➔ vyjádří, co potřebuje ➔ reaguje na otázky ➔ reaguje na pokyny ➔ umí přiměřeně reagovat v rozhovoru ➔ střídá se v komunikaci ➔ používá zdvořilostní fráze	**Porozumí pokynům a reaguje na ně neverbálně nebo jednoduše verbálně:** Oblékání, např. • *Obuj si bačkory, prosím.* • *Sundej si boty, prosím.* Hygiena a sebeobsluha, např. • *Umyj si ruce, prosím.* • *Spláchni, prosím.* • *Teple se oblékni, prosím.* Stravování, např. • *Teď máme oběd.* • *Je svačina.* Bezpečnost, např. • *Na přechodu se, prosím, rozhlédni.* • *Podej mi ruku, prosím.* • *Udělejte dvojice, prosím.* **Porozumí otázce a reaguje neverbálně nebo jednoduše verbálně:** Oblékání, např. • *Máš tričko? - kývne nebo řekne ano* • *Kde máš boty? - ukáže nebo řekne tady* Zdraví, např. • *Je ti dobře? - kývne nebo řekne ano* • *Co se stalo? - ukáže nebo použije komunikační kartu* • *Bolí tě něco? - kývne nebo ukáže* • *Jak ti je? - ukáže nebo řekne dobře* Stravování např. • *Máš hlad? - kývne hlavou nebo řekne ano* • *Máš žízeň? - kývne hlavou nebo řekne ano* • *Dobrou chuť.*	**Porozumí pokynům a reaguje na ně:** Oblékání, např. • *Převlékni se, prosím.* • *Svlékni si bundu, prosím.* **Vyjádří:** Hygiena a sebeobsluha, např. • *Pomůžeš mi?* • *Nejde mi to.* • *Pomoz mi, prosím.* Lidské tělo a smysly, např. • *Vidím.* • *Cítím.* • *Chutná mi/nechutná mi.* • *Voní to/nevoní to.* Zdraví a nemoc, např. • *Bolí mě břicho.* • *Není mi dobře.* • *Jsem unavený/á.* • *Byl/a jsem u doktora/doktorky. Bolí mě zub. Mám angínu.* Stravování, např. • *Prosím přidat.* • *Bude dnes řízek?* • *Co to je?* • *Nesmím rohlík.* • *Nechci banán.* • *Mám rád/a maso.* • *Můžu dostat víc? Můžu dostat míň?* • které potraviny jsou zdraví prospěšné *(např. Zelenina je zdravá. Ovoce je zdravé. Voda je zdravá.)* • co jí/nejí (např. *Doma nejíme maso. Pijeme jogurt.*) **Popíše:** Lidské tělo, např. • sebe nebo jinou osobu *(např. Jana má hnědé oči. Petr má zelené oči.*

	• *Chceš? - kývne hlavou nebo řekne ano* • *Jíš jogurt? - kývne nebo zavrtí hlavou nebo řekne ano nebo ne* • *Chceš banán? - kývne nebo zavrtí hlavou nebo řekne ano nebo ne* • *Ještě? - kývne nebo zavrtí hlavou nebo řekne ano nebo ne* **Vyjádří:** Základní potřeby, např. • *Potřebuju na záchod.* • *Mám hlad.* • *Je mi zima.* • *Chci spát.* • *Pomoc.* • *Nejde*.	*Tomáš má černé vlasy. Julie má světlé vlasy.)* **Porozumí otázce a reaguje:** Oblékání, např. • *Máš plavky? - Ne, zapomněl jsem.* • *Co nosíme v zimě? - Čepici, šálu.* Bezpečnost, např. • *Co se stalo? - Spadl/a jsem.* Stravování, např. • *Chutná ti to? - Ano/ne.* • *Můžeš pít mléko? - Můžu/nemůžu.* • *Dáš si ještě? - Ano, prosím./Ne, děkuju.* • *Co si dáš? – Řízek, prosím.* • *Máš rád/a...?*

Sociokulturní kompetence dítěte
Řeč těla • porozumí neverbálnímu projevu (např. naváže oční kontakt) • porozumí extralingvistickým zvukům řeči (např. *šššš* pro vyžadování ticha) Hygiena • dodržuje základní hygienické návyky (např. použije kapesník nebo si zakryje ústa při kašli, umyje si obě ruce po použití toalety) • přijme pomoc dospělého při hygieně Péče o zdraví • sdělí dospělému, nejen učiteli/učitelce, ale např. i kuchaři/kuchařce, že ho něco bolí (např. ukáže na bolavé místo a řekne *bolí*) a přijme pomoc dospělého při ošetření • pečuje o své zdraví (např. oblékne si vhodné oblečení podle situace, má různé oblečení pro různé příležitosti, např. necvičí ve stejném oblečení, které má na spaní, vezme si svačinu, pití) Stolování • popřeje ostatním u jídla (*Dobrou chuť!*) • jí oběma rukama • jí příborem, ne pouze lžící

Pomůcky	Lidské tělo • látková kostka s plastovými kapsami • model lidského těla • anatomické puzzle • plakát lidského těla • obrázkové karty částí těla • zrcátka • hmatové pytlíky • zvukové dózy • ochutnávkové sady Hygiena • hygienické potřeby (kartáček, pasta, hřeben, ručník) • obrázkové sekvence hygieny • piktogramy hygienických návyků

	• model chrupu • komunikační karty denního režimu Zdraví a nemoc • doktorský kufřík • figurka lidského těla • zdravotnické pomůcky • obrázkové karty nemocí a příznaků • knihy o lidském těle Stravování • modely ovoce a zeleniny • reálné potraviny • nákupní košík • kuchyňka • Lotto (CIC) • třídící karty zdravé × nezdravé potraviny Oblékání • oblékací panenky • reálné oblečení • obrázkové karty oblečení • Logico Primo – Oblékáme se • obrázkové sekvence oblékání **Práce s knihou** • Minipedie – Objevujeme svět – Tělo (Svojtka) • Encyklopedie lidského těla • Lidské tělo (Albatros) • Minipedie – Objevujeme svět – Dobrý den, paní doktorko! (Svojtka) • Tuze hladová housenka (Eric Carle) • Nádherné úterý (Daisy Mrázková)
Aktivity	Lidské tělo a smysly • Obkreslování postavy – děti obkreslí kamaráda a pojmenovávají části těla. • Příšera na papíře – kreslení podle instrukcí (např. *Nakresli dvě oči, velký nos.*). • Hlava, ramena, kolena, palce – pohybová říkanka s ukazováním částí těla. • Co cítím? – ochutnávka potravin se zavázanýma očima. • Co slyším? – poznávání zvuků. • Hmatový pytlík – poznávání předmětů podle hmatu. Hygiena • Správné mytí rukou – řazení obrázkové sekvence. • Co patří do koupelny? – třídění obrázků. • Čistíme zoubky – nácvik na modelu chrupu. • Hygienický kufřík – pojmenovávání hygienických potřeb. Zdraví a nemoc • U lékaře – dramatizace návštěvy ordinace. • Co mě bolí? – práce s figurkou lidského těla. • Sanitka jede – pohybová hra. • Jak se cítím? – popis zdravotního stavu pomocí obrázků. Stravování • Příprava ovocného salátu – pojmenovávání ovoce, popis činnosti. • Nakupování – hra na obchod. • Co mám rád? – třídění potravin. • Ochutnávka ovoce a zeleniny.

	• Zdravé × nezdravé – třídění obrázků potravin. Oblékání • Co si obléknu? – třídění oblečení podle počasí. • Kdo se změnil? – pozorovací hra. • Jedeme na výlet a sbalíme si s sebou... • Koláž z časopisů – vytváření postavy a oblékání. • Malovací diktát – oblékání postavy podle instrukcí.
Metodické materiály	Aktivity zapojmevsechny.cz/storage/app/media/cizinci/2021/10/karty_TISK_i_WEB_FINAL.pdf (s. 1, 2, 7, 8, 19, 20, 23, 24, 37, 38) Komunikace npi.cz/images/ppv/komunikacni_karticky.pdf Kartičky zapojmevsechny.cz/storage/app/media/cizinci/2021/10/karty_TISK_i_WEB_FINAL.pdf Publikace zapojmevsechny.cz/storage/app/media/cizinci/2021/10/publikace_WEB_FINAL.pdf Adaptace zapojmevsechny.cz/storage/app/media/uploaded-files/24_06_28_strategie_adaptace_ONLINE-FINAL.pdf (str. 52–53 – třídění oblečení a hygienických potřeb) Jazyková podpora cicops.cz/images/cestina_pro_cizince/materialy_ke_stazeni/nectu_nepisu_ucim_se_cesky.pdf Pomůcky inkluzivniskola.cz/pomucky-pro-jazykove-chvilky-v-ms/ Inspirace - aktivita Lidské tělo inkluzivniskola.cz/napadnicek/ Lidské tělo inkluzivniskola.cz/materialy-kurikulum-cdj-lidske-telo/ Pracovní listy inkluzivniskola.cz/cdj-pracovni-listy-pro-nectenare/ Stravování dum.rvp.cz/material/jidlo-zaklad-zdravi.html Videa, pracovní listy zapojmevsechny.cz/odlisny-matersky-jazyk/cestina-jako-druhy-jazyk-ucebnice-materialy/cestina-s-minou-a-tynou-videa-pracovni-listy-pro-ms Video – lékař edu.ceskatelevize.cz/video/13757-18-dil-mina-a-tyna-si-hraji-na-doktora Emoce societyforall.cz/jak-velke-jsou-emoce#files Emoce societyforall.cz/co-delaji-emoce#files

Dítě a jeho psychika

Jazyková rovina	Uroveň 1	Uroveň 2
Slovní zásoba ➔ jaká slova dítě pasivně zná, tj. rozpozná je, rozumí jim ➔ jaká slova dítě aktivně používá ➔ co umí pojmenovat a popsat	**Pojmenuje:** Seznamování ● základní pozdravy a oslovení *(např. ahoj, dobrý den)* ● vlastní jméno a jména blízkých osob *(např. jsem Honza, máma je Irina)* Rodina ● členové nejbližší rodiny *(např. máma, táta, bratr, sestra)* Povolání ● povolání členů rodiny *(např. učitelka, řidič, lékařka)* Bydlení ● místnosti v domě nebo bytě *(např. pokoj, kuchyň, ložnice)* ● domov *(např. dům, byt)* ● domácí potřeby (např. *talíř, lžíce, vidlička, nůž)* Co rád/a dělám ● běžné zájmy a oblíbené činnosti *(např. kreslit, hrát si, zpívat, stavět, poslouchat)* Wellbeing a emoce ● osoby důležité pro pocit bezpečí a pohody (např. *kamarád, kamarádka)* **Rozpozná** Wellbeing a emoce ● základní emoce a pocity *(např. veselý/á, smutný/á, unavený/á, naštvaný/á)*	**Pojmenuje:** Seznamování ● představí sebe sama a použije základní společenské fráze *(např. jmenuji se, těší mě)* Rodina ● širší rodinu a příbuzenské vztahy *(např. babička, sourozenci, teta)* Bydlení ● vybavení domácnosti a okolí domova *(např. postel, skříň, hřiště, zahrada)* ● místnosti v bytě (např. *obývák, záchod, balkon, garáž)* ● věci v pokoji *(např. postel, stůl, židle, skříň, hračky, knihy)* ● domácí spotřebiče (např. *pračka, myčka, fén*) ● domácí potřeby (např. *sklenice, hrnek, hrnec*) Povolání ● různé profese a jejich činnosti *(např. prodavačka prodává, hasič pomáhá)* Co rád/a dělám ● zájmy, koníčky a volnočasové aktivity *(např. plavání, hraju fotbal/hokej, dělám atletiku/gymnastiku, tancuju)* Wellbeing a emoce ● rozšířené emoce a pocity *(např. spokojený/á, překvapený/á, pyšný/á, nervózní, zklamaný/á, bojím se)* **Používá:** Wellbeing a emoce ● výrazy pro očekávání a pozitivní naladění *(např. těším se)* ● výraz pro preferenci *(např. Nejraději si hraju venku.)*

Gramatika ➔ používá různé gramatické tvary ➔ užívá správně jednotné a množné číslo ➔ používá jednoduché větné konstrukce	**Používá:** Seznamování a povolání • představí sebe i druhého 1. os. j. č. a 3. os. j. č. slovesa být (např. *Jsem Kevin. Máma je Ira, je kuchařka. Táta je John, je řidič.*) Rodina • přivlastňovací zájmena *(např. moje máma, můj táta)* Bydlení • předložkové vazby místa *(např. doma, v pokoji, v kuchyni)* Co rád/a dělám • jednoduchá slovesa v 1. osobě jednotného čísla (např. *kreslím, hraju si, zpívám, stavím)* • modální sloveso *chtít* + infinitiv (např. *Chci si hrát. Chci kreslit.)*	**Používá:** Seznamování • představí sebe i druhého 1. os. j. č. a 3. os. j. č. *(např. jmenuju se, jmenuje se)* Rodina • přivlastňovací zájmena *(např. to je můj dědeček, to je moje teta)* • zdrobněliny (např. *maminka, babička, tatínek, bratříček*) Bydlení • předložky místa (např. *v, na, vedle, za)* Povolání • přechylování u povolání, které se ho týkají (např. *učitel, učitelka)* Co rád/a dělám • spojení rád/ráda + sloveso (např. *Rád/a kreslím.)* Wellbeing a emoce • vyjádření emocí a nálad: *Bojím se. Těším se. Jsem spokojený/á. Jsem naštvaný/á.*
Zvuková stránka jazyka ➔ rozlišuje zvuky řeči ➔ rozlišuje první hlásku ve slově ➔ rozvíjí rytmus a intonaci řeči ➔ správně vyslovuje slova a slovní spojení	**Účastní se:** • rytmizovaných artikulačních rozcviček **Rozliší:** • slabiky ve slově tím, že je vytleskává (např. *má-ma, ba-bič-ka*)	**Používá:** • přízvuk na předložce (např. ***ve** skříni, **v** koupelně, **na** posteli*) **Rozliší:** • první hlásku ve slovech z dané tematické oblasti (např. *Honza, Kája, Bety, Péťa*) **Opakuje:** • krátké věty oznamovací a tázací se správnou intonací (např. *Jak se máš? Jsem Kevin.*)
Běžná komunikace ➔ vyjádří, co potřebuje ➔ reaguje na otázky ➔ reaguje na pokyny ➔ umí přiměřeně reagovat v rozhovoru ➔ střídá se v komunikaci ➔ používá zdvořilostní fráze	**Porozumí otázce a reaguje neverbálně nebo jednoduše verbálně:** Seznamování, např. • *Jak se jmenuješ? - Kevin* • *Odkud jsi? - Finsko* • *Jak se máš? - použije gesto nebo řekne dobře* • *Rozumíš? - pokývá hlavou, řekne rozumím/zavrtí hlavou nebo řekne nerozumím* • Vyjádří, že nerozumí. *(verbálně i neverbálně.)* Bydlení, např. • *Máš v pokoji stůl?* • *Kde si čistíš zuby?* *Povolání, např.* • *Co dělá maminka? - kuchařka* • *Co dělá táta? - řidič* **Vyjádří:**	**Porozumí otázce a reaguje na ni:** Seznamování, např. • *Odkud jsi? - Z Finska* • *Kdo je to? - To je Kevin.* Bydlení, např. • *Jaký je tvůj pokoj?* • *Kdo bydlí u vás doma?* *Povolání, např.* • *Co dělá tvůj tatínek? - Je hasič.* • *Co dělá hasič? - Hasič pomáhá.* **Vyjádří:** Rodina, např. • *U nás doma bydlí…* • *Moje adresa je…* Co rád/a dělám, např. • *Rád/a hraju fotbal.* • *Rád/a maluju.* Wellbeing a emoce, např. • *Omlouvám se.*

	Rodina, např. • *To je moje máma.* • *To je můj táta.* Co rád/a dělám, např. • *Chci si hrát.* • *Chci kreslit.* Wellbeing a emoce, např. • *Promiň.* • *Promiňte.* • *Mám radost.* • *Nechci.* • *Líbí se mi.* **Reaguje:** • na pozdrav a rozloučení (např. *dobrý den, ahoj, na shledanou*)	• *Jsem smutný/smutná.* • *Bojím se.* • *Těším se.* • Jsem naštvaný/á. **Popíše:** • co mu dělá radost (např. *Rád/a hraju hry. Rád/a si hraju s kamarádkou.*) **Sdělí:** • jednoduchou informaci o sobě, rodině a svých zájmech (např. *Jmenuji se Kevin. Jsem z Vietnamu. Moje máma je Hoa, můj táta je Tuan. Rád hraju fotbal a hry.*)

Sociokulturní kompetence dítěte
Seznamování a komunikace • pozdraví a rozloučí se formálně nebo neformálně podle situace (např. *Dobrý den. Ahoj. Na shledanou.*) Rodina a vztahy • hovoří o členech své rodiny přiměřeně situaci (např. *To je moje máma. Mám bratra.*) • navazuje a udržuje vztahy s vrstevníky (např. vyhledává kamarády ke hře, spolupracuje při společných aktivitách) Wellbeing a emoce • rozpozná a vyjadřuje základní emoce přiměřeným způsobem (např. řekne *Mám radost.,* ukáže adekvátním výrazem tváře, jak se cítí) • vyhledá podporu dospělého, když potřebuje pomoc (např. přijde za učitelkou, požádá o pomoc při řešení problému) • přijme povzbuzení a pomoc druhých (např. nechá si poradit, přijme útěchu při neúspěchu) • vyjadřuje, co mu dělá radost, co se mu líbí a nelíbí (např. *Líbí se mi malování. Nelíbí se mi hluk.*) • respektuje pocity druhých dětí (např. všimne si, že je kamarád smutný, nabídne pomoc nebo útěchu)

Pomůcky	Seznamování • fotografie dětí a rodin • třídní fotoalbum • kartičky s obrázky dětí • Logico Primo – Kamarádi • komunikační kartičky NPI npi.cz/images/ppv/komunikacni_karticky.pdf • Portfolio dítěte – To jsem já inkluzivniskola.cz/portfolio-ditete-to-jsem-ja/ Wellbeing a emoce • komunikační karty emocí • emoční teploměr • semafor emocí • obrázkové karty pocitů societyforall.cz/emoce • komunikační kartičky, karty emoce, denní režim v MŠ inkluzivniskola.cz/komunikacni-karty • Jak velké jsou emoce? societyforall.cz/jak-velke-jsou-emoce#files Rodina • fotografie rodin • portfolio dítěte inkluzivniskola.cz/portfolio-ditete-to-jsem-ja/

	• komunikační kartičky/obrázky pro vyprávění o rodině Bydlení • domečky pro panenky, zvířátka a skřítky • model domu nebo bytu • obrázkové karty místností a nábytku Co rád/a dělám • obrázkové karty činností, pexeso (využití produktů Albi) • vizualizace denního režimu • komunikační kartičky aktivit npi.cz/images/ppv/komunikacni_karticky.pdf **Práce s knihou** • sérii Péťa (Louisa Somerville) • Emil a emoce (Aurélie Chien Chow Chine) • Ptáček a lev (Marianne Dubuc) • Ema ve školce (Gunilla Wolde) • Můj první den ve školce (Becky Edwards) • Kvak a Žbluňk (Arnold Lobel)
Aktivity	Seznamování • Klubíčko přátelství – děti si házejí klubíčko vlny a říkají své jméno (*Jsem*…, *Jmenuji se*…), vzniká pavučina vztahů. • Kdo chybí? – děti se zavřenýma očima hádají, kdo odešel z kruhu (*Kdo chybí? Chybí Péťa*.). • Moje značka – dítě si vybere obrázek, představí ho a označí jím své místo. • Autoportrét – dítě kreslí samo sebe a představuje se ostatním (T*o jsem já. Jmenuji se*…), využití sešitu Nečtu, nepíšu. • Najdi kamaráda – děti hledají spolužáka podle fotografie. Rodina • Moje rodina – dítě představuje fotografie rodiny (*To je moje máma. To je můj bratr*.). • Kdo bydlí u nás doma? – práce s obrázky členů rodiny, třídění a pojmenovávání. • Rodinné album – společné prohlížení fotografií a jednoduché vyprávění. • Rodokmen – dítě vytváří jednoduchý rodinný strom. • Hra na návštěvu – dramatizace rodinných situací (návštěva babičky, společné stolování). Wellbeing a emoce • Jak se dnes cítím? – dítě vybírá obrázek emoce a vysvětluje svůj výběr. • Emoční pantomima – děti předvádějí emoce, ostatní hádají. • Zrcadlo emocí – dítě ukáže výraz obličeje, ostatní jej napodobují. • Emoční semafor – děti označují, jak se cítí (zelená – je mi dobře, žlutá – něco mě trápí, červená – potřebuji pomoc). • Kdy mám radost? – dokončování vět: *Mám radost, když*…; *Bojím se, když*…; *Jsem smutný/á, když*… • Práce s materiály SOFA: *Jak velké jsou emoce? Co dělají emoce?* • Komunitní kruh – sdílení zážitků a pocitů. Co rád/a dělám • Pantomima činností – děti předvádějí své oblíbené činnosti. • Koláž *Co mám rád/a* – vystřihování obrázků oblíbených aktivit. • Hádej, co rád dělám – dítě popisuje nebo ukazuje oblíbenou činnost. • Naše oblíbené aktivity – společná tvorba obrazu. Bydlení • Kde je medvídek? – procvičování předložek (např. *na, pod, vedle, za*). • Zařizujeme pokoj – umisťování nábytku do modelu pokoje podle instrukcí. • Stavíme dům – stavba domu z kostek a pojmenovávání místností.

	• Prohlídka domu – dítě popisuje jednotlivé místnosti. • Kde bydlím? – dítě popisuje svůj byt nebo dům podle obrázku. • Boudo, budko, kdo v tobě přebývá? – děti přiřazují postavy do domečku a pojmenovávají místnosti, dramatizace příběhu. • Karetní hra Duchová v koupelně – postřehová hra. Povolání • Hádej, kdo jsem – dítě předvádí profesi, ostatní hádají. • Čím budu? – dítě si vybírá povolání a vysvětluje proč. • Co potřebuje hasič? – přiřazování pracovních pomůcek k profesím. • Návštěva ordinace – dramatizace návštěvy lékaře. • Obchod – hra na prodavače a zákazníka.
Metodické materiály	Adaptace zapojmevsechny.cz/storage/app/media/uploaded-files/24_06_28_strategie_adaptace_ONLINE-FINAL.pdf Komunikace npi.cz/images/ppv/komunikacni_karticky.pdf Emoce societyforall.cz/jak-velke-jsou-emoce#files Emoce societyforall.cz/co-delaji-emoce#files Pocity inkluzivniskola.cz/cdj-pocity-mas-i-ty-prace-s-knihou/ Wellbeing inkluzivniskola.cz/jak-se-dnes-citim/ Identita inkluzivniskola.cz/portfolio-ditete-to-jsem-ja/ Kartičky inkluzivniskola.cz/komunikacni-karty Jazyková podpora cicops.cz/images/cestina_pro_cizince/materialy_ke_stazeni/nectu_nepisu_ucim_se_cesky.pdf Čeština s Mínou a Týnou (videa + pracovní listy) zapojmevsechny.cz/odlisny-matersky-jazyk/cestina-jako-druhy-jazyk-ucebnice-materialy/cestina-s-minou-a-tynou-videa-pracovni-listy-pro-ms Pracovní sešit cicops.cz/images/cestina_pro_cizince/materialy_ke_stazeni/nectu_nepisu_ucim_se_cesky.pdf Pracovní listy pro nečtenáře inkluzivniskola.cz/cdj-pracovni-listy-pro-nectenare/ Kamarádství inkluzivniskola.cz/kamaradime-se-multikulturni-workshop-v-ms/

Dítě, ten druhý a společnost

Jazyková rovina	Uroveň 1	Uroveň 2
Slovní zásoba ➔ jaká slova dítě pasivně zná, tj. rozpozná je, rozumí jim ➔ jaká slova dítě aktivně používá ➔ co umí pojmenovat a popsat	**Rozpozná:** Mateřská škola, třída • jméno své třídy (např. *Sluníčka, Červená*) • běžné činnosti v mateřské škole (např. *svačina, odpočinek, kreslíme, cvičíme, jdeme ven*) Bezpečí a orientace ve společnosti • modální slovesa (např. *můžeš, nesmíš, musíš*) • varování (např. *pozor, stop, opatrně)* **Pojmenuje:** Mateřská škola, třída • barvy (např. *červená, zelená, bílá, černá, hnědá, růžová, oranžová, žlutá*) • prostory v mateřské škole (např. *šatna, třída, zahrada)* • osoby v mateřské škole (např. *paní učitelka, pan učitel, kamarád, kamarádka*) • vybavení a pomůcky ve třídě (např. *stůl, židle, koberec, hračka, pastelka, kniha)* Můj den a čas • části dne a běžné činnosti (např. *ráno, dopoledne, odpoledne, večer, svačina, odpočinek)* Pravidla a společenské chování • základní zdvořilostní výrazy (např. *prosím, děkuji, promiň, dobrý)* Společnost a kultura • běžné společenské události (např. *narozeniny, svátek)*	**Rozpozná:** Mateřská škola, třída • pravidla (např. *pravidlo, domluva, uklízení, střídání, klid, spolupráce, střídání*) • organizace činností (např. *sám/sama, ve skupině, ve dvojici, společná práce*) **Pojmenuje:** Mateřská škola, třída • jméno své třídy (např. *Sluníčka, Červená*) • prostor budovy a místnosti (např. *přízemí, patro, schody, chodba, kuchyně, ředitelna*) • místa blízko mateřské školy (např. *dopravní hřiště, zoologická, botanická zahrada*) • běžné činnosti v mateřské škole (např. *svačina, odpočinek, ranní kruh, kreslit, malovat, stříhat, skládat, mluvit, poslouchat, zpívat, cvičit, jít ven, hrát, spát, uklízet*) • osoby v mateřské škole (např. *pan kuchař/paní kuchařka, paní uklízečka, holka, kluk*) • vybavení a pomůcky ve třídě (např. *koberec, polička, skříň, vodovky, štětec, kelímek, interaktivní tabule*) Můj den a čas • orientaci v čase (např. *včera, dnes, zítra, pondělí–neděle)* Společnost a kultura • kulturní a společenské události (např. *slavnost, oslava, představení)* • svátky (např. *Vánoce, Velikonoce, Morena*) Bezpečí a orientace ve společnosti • důležitá místa a osoby (např. *přechod, policista, hasič, lékař)*

Gramatika ➔ používá různé gramatické tvary ➔ užívá správně jednotné a množné číslo ➔ používá jednoduché větné konstrukce	**Používá:** Mateřská škola, třída • 1. p. j. č. podstatných jmen, správný rod, základní koncovky – souhláska, -a, -o (např. ten *papír, ta kniha, to okno*) • 3. os. j. č. slovesa *být* (např. *To je papír. To je tužka. To je kniha.*) • 5. p. při oslovení učitelů a dětí (např. *paní učitelko, pane učiteli, děti, Míno, Péťo*) **Rozpozná:** Můj den a čas • 6. p. j. č. nebo 4. p. j. č. od názvů dní a ročních období *(např. pátek = v pátek, sobota = v sobotu, víkend = o víkendu, jaro = na jaře, léto = v létě, na podzim, zima = v zimě)*	**Rozpozná:** • rozkazovací způsob sloves *jít, chodit* (např. *jděte prosím dolů, nechoďte prosím na zahradu*) • 1. os. mn. č. u sloves, které se týkají činností (např. *sedíme v kruhu, chodíme pomalu, držíme se za ruce, naslouchámе si*) **Používá:** • sloveso *být, jít, mít* ve všech osobách (např. *Tady jsem. Jdu do třídy. Jdeš na zahradu? Kája je v šatně. Jdeme ven. Máte papír? Mají fixy.*) • 1. p. j. č. přídavných jmen ve správném rodě u známých podstatných jmen (např. *bílý papír, velká kniha, zelené okno*) • 4. p. j. č. u známých podstatných a známých přídavných jmen (např. přídavná jména – jednotlivé rody v 1. a 4. p. j. č. (např. *žlutý papír, žlutá pastelka, máš žlutý papír, žlutou pastelku, velká kniha, malé auto, mám velkou knihu, malé auto*) • modální slovesa ve všech osobách (např. *musíš čekat, musí na záchod, nesmíme házet odpadky na zem*) Můj den a čas • 1. os. j. č. u sloves denního režimu (např. *vstávám, snídám, obědvám, spím, běhám venku, večeřím, odpočívám, jdu spát*) • 6. p. j. č. nebo 4. p. j. č. u dní a ročních období (např. *v pátek, v sobotu, o víkendu, na jaře, v létě, na podzim, v zimě)*
Zvuková stránka jazyka ➔ rozlišuje zvuky řeči ➔ rozlišuje první hlásku ve slově ➔ rozvíjí rytmus a intonaci řeči ➔ správně vyslovuje slova a slovní spojení	**Rozliší:** • své jméno a jména osob v mateřské škole v prvním i pátém pádě (např. *paní učitelka Lenka, paní učitelko Lenko!*) • hranice slov v práci s básněmi a písněmi především tam, kde se objevují švy a rázy (např. *pe**s** o**k**nem*) **Identifikuje a vyslovuje:** • hlásky, které mu dělají problémy (např. *ukrajinským dětem plnohodnotná hláska E, hláska Ř, francouzským dětem hláska H, arabsky mluvícím dětem hlásky B, P atp.*)	**Účastní se:** • tréninku nesplývavé výslovnosti u švů a rázů třeba ve výslovnosti básní a písní (např. *pře**s** **z**elenou louku*) **Rozliší:** • podobně znějící slova vždy se zaměřením na hlásky, které mu/jí dělají potíže v tom, jak je má rozlišit, tak i vyslovit (např. *ukrajinským dětem plnohodnotná hláska E, hláska Ř, francouzským dětem hláska H, arabsky mluvícím dětem hlásky B, P atp.*) **Vysloví:**

		• své jméno a jména osob v mateřské škole (např. *jméno paní učitelky, kamaráda, kamarádky*) • název své třídy a ostatních tříd (např. *Berušky, Motýlci*) **Opakuje:** • správnou intonaci u krátkých vět oznamovacích (např. *Dneska jdu po obědě.*) nebo tázacích (např. *Kde je prosím papír?*)
Běžná komunikace ➔ vyjádří, co potřebuje ➔ reaguje na otázky ➔ reaguje na pokyny ➔ umí přiměřeně reagovat v rozhovoru ➔ střídá se v komunikaci ➔ používá zdvořilostní fráze	**Porozumí otázce a reaguje na ni jednoduše verbálně nebo neverbálně:** Třída a mateřská škola, např. • *Máš papír?* • *Kde je tvoje značka?* • *Chceš si hrát?* **Porozumí pokynům a reaguje na ně:** Třída a mateřská škola, např. • *Sedni si.* • *Pojď sem.* • *Ukliď hračky.* **Porozumí:** Pravidla a společenské chování, např. • *Řekni promiň.* **Vyjádří:** Pravidla a společenské chování • vyjednává (např. *To je moje.*) • omluvu (např. *Promiň.*) • prosbu/žádost (např. *Prosím.*) **Reaguje:** Pravidla a společenské chování • na omluvu (např. *Dobrý.*)	**Porozumí otázce a reaguje na ni:** Třída a mateřská škola, např. • *Kde je papír? - Tady./Papír je tady.* • *Čí to je? - To je moje./To je Káji.* • *Jakou barvu má? - Červenou./Má červenou barvu.* **Porozumí pokynům a reaguje na ně:** Třída a mateřská škola, např. • *Udělejte kruh.* • *Postavte se do dvojic.* • *Přines si pracovní list.* **Porozumí:** Pravidla a společenské chování • domluvě (např. *Domluvte se.*) **Vyjádří:** Pravidla a společenské chování • popis konfliktní situace (např. *On mi to vzal.*) • omluvu (např. *Omlouvám se. Je mi to líto.*) • prosbu/žádost (např. *Můžu prosím?*) **Reaguje:** Pravidla a společenské chování • na omluvu (např. *To je dobrý. Nic se nestalo.*)

Sociokulturní kompetence dítěte
Pravidla a společenské chování • oslovuje správně paní učitelku, pana učitele (např. nikoli *paní Markéto, pane Karle*, ale *paní učitelko, pane učiteli*) • při vstupu do mateřské školy, do šatny, do třídy pozdraví a při odchodu se rozloučí (např. *Dobrý den, Na shledanou*), stejně pozdraví dospělé osoby při jakékoli akci mateřské školy i mimo ni, pokud to je adekvátní Společnost a kultura • účastní se společných, společenských a kulturních aktivit mateřské školy (např. návštěvy divadla, školy v přírodě, besídek, oslav narozenin) Bezpečí a orientace ve společnosti • dodržuje základní pravidla bezpečného chování (např. při pobytu venku, při přecházení komunikace) • ví, na koho se obrátit v případě potřeby (např. učitelka, jiný dospělý, člen rodiny) Symboly, pravidla a orientace v prostředí • ví, že má svou značku např. i na místě, kde sedí • orientuje se v denním režimu mateřské školy

Pomůcky	Mateřská škola, třída • fotografie dětí a rodin • třídní fotoalbum • vizualizace denního režimu • komunikační kartičky • třídní pexeso • maňásci • obrázkové karty činností • značky dětí • kalendář docházky Můj den a čas • obrázkové sekvence denního režimu • karty částí dne • obrázkové hodiny • kalendář • piktogramy činností Pravidla a společenské chování • piktogramy pravidel • pravidla třídy s fotografiemi • semafor chování • komunikační karty emocí • karty řešení konfliktů Společnost a kultura • fotografie kulturních událostí • obrázky svátků a tradic • kalendář svátků • reálné předměty spojené s tradicemi Bezpečí a orientace ve společnosti • dopravní značky, dopravní prostředky • semafor • figurky policisty, hasiče, lékaře • obrázkové karty situací **Práce s knihou** • Ema ve školce (Gunilla Wolde) • Ema naopak (Gunilla Wolde) • Můj první den ve školce (Becky Edwards) • Pohádka o Koblížkovi (Hana Zobačová) • Žvanda a Melivo (Ester Stará) • Jakub a Jáchym (Jørgen Clevin) • Ptáček a lev (Marianne Dubuc) • Emil a emoce (Aurélie Chien Chow Chine) • Barevná příšerka (Anna Llenas) • Chaloupka na vršku (Šárka Vášková) • Děti z Bullerbynu (Astrid Lindgren) - upravené čtení • příběhy o českých tradicích • malované čtení od Sylvy Francové sylvafrancova.com/Animacek_pohadky.php?jzk=0
Aktivity	Mateřská škola, třída • Klubíčko přátelství – děti si házejí/posílají klubíčko a představují se. • Třídní pexeso – hledání kamarádů podle fotografií.

	• Kdo se schoval? – poznávání spolužáků. • Moje značka – hledání a pojmenování vlastní značky. • Autoportrét – představení sebe sama. Můj den a čas • Co dělám ráno? – řazení obrázků denního režimu. • Co bylo dnes? Co bude zítra? – práce s kalendářem. • Pantomima činností – děti předvádějí běžné denní činnosti. Pravidla a společenské chování • Co je správně? – třídění obrázkových situací. • Prosím, děkuji, promiň – dramatizace situací. • Řešíme konflikt – modelové situace. • Jak se cítím? – práce s kartami emocí. • Komunitní kruh – sdílení pocitů a zážitků. Společnost a kultura • Narozeninová oslava – dramatizace oslavy. • Tradice během roku – práce s obrázky svátků. • Moje rodinná tradice – sdílení zkušeností. Bezpečí a orientace ve společnosti • Přecházíme silnici – modelové situace. • Na koho se obrátím? – třídění profesí podle pomoci. • Semafor – pohybová hra. • Bezpečně venku – řešení obrázkových situací.
Metodické materiály	Kolektiv zapojmevsechny.cz/storage/app/media/uploaded-files/24_06_28_strategie_adaptace_ONLINE-FINAL.pdf Karty her zapojmevsechny.cz/storage/app/media/cizinci/2021/10/karty_TISK_i_WEB_FINAL.pdf Hry s říkankami zapojmevsechny.cz/storage/app/media/cizinci/2016/09/Hrajeme_si_s_rikankami._Metodicka_prirucka._Linda_Dolezi._2017.pdf Čeština s Mínou a Týnou (videa + pracovní listy) zapojmevsechny.cz/odlisny-matersky-jazyk/cestina-jako-druhy-jazyk-ucebnice-materialy/cestina-s-minou-a-tynou-videa-pracovni-listy-pro-ms Komunikace npi.cz/images/ppv/komunikacni_karticky.pdf Kartičky inkluzivniskola.cz/komunikacni-karty Režim inkluzivniskola.cz/obrazkovy-denni-rezim/ Pocity inkluzivniskola.cz/cdj-pocity-mas-i-ty-prace-s-knihou/ Emoce societyforall.cz/jak-velke-jsou-emoce#files Emoce societyforall.cz/co-delaji-emoce#files Jazyková podpora cicops.cz/images/cestina_pro_cizince/materialy_ke_stazeni/nectu_nepisu_ucim_se_cesky.pdf Pomůcky inkluzivniskola.cz/pomucky-pro-jazykove-chvilky-v-ms/ Inspirace inkluzivniskola.cz/napadnicek/ Pracovní listy pro nečtenáře inkluzivniskola.cz/cdj-pracovni-listy-pro-nectenare/ Vztahy centrumlocika.cz/novinky/co-potrebuji-deti-vic-nez-hracky

Dítě a svět

Jazyková rovina	Uroveň 1	Uroveň 2
Slovní zásoba ➔ jaká slova dítě pasivně zná, tj. rozpozná je, rozumí jim ➔ jaká slova dítě aktivně používá ➔ co umí pojmenovat a popsat	**Rozpozná:** Město • místo ve městě (např. *chodník, hřiště, park*) • názvy budov a institucí (např. *škola, kino, divadlo*) **Pojmenuje** Cestování • dopravní prostředky (např. *autobus, auto, tramvaj, vlak)* • dopravní značení (např. *přechod, semafor)* • orientace (např. *tady, tam, rovně, vpravo, vlevo, dovnitř, ven*) • slovesa pohybu (např. *jedu, jdu, chodím*) Rok v přírodě • roční období (např. *jaro, léto, podzim, zima*) • místa v přírodě (např. *les, řeka*) • zvířata (např. *kočka, pes, žába, medvěd, kůň, žirafa, tygr*) • protiklady (např. *malý, velký, rychlý, pomalý)* Počasí • popis počasí (např. *zima, teplo)*	**Pojmenuje:** Město • názvy budov a institucí (např. *cukrárna, galerie, muzeum*) • místa ve městě (např. *ulice, park, náměstí, nádraží*) Cestování • dopravní prostředky (např. *letadlo, loď, lanovka)* • orientace (např. *nahoře, dole, vpředu, vzadu, uprostřed*) • místa spojená s cestováním (např. *zastávka, stanice, nádraží*) • způsob pohybu (např. *pomalu, rychle, jedu na kole, nastupuju, vystupuju)* Rok v přírodě • měsíce • místa v přírodě (např. *rybník, pole, louka*) • zvířata (např. *kůň, ještěrka, žirafa, lev, pták, ryba*) • mláďata zvířat (např. *kuře, slůně, lvíče*) • protiklady (např. *vysoký, malý, silný, slabý*) Počasí • popis počasí (např. *vedro, mráz, sníh, déšť, bláto, mokrý, fouká, prší)*
Gramatika ➔ používá různé pády ➔ užívá správně jednotné a množné číslo ➔ používá správné koncovky u sloves	**Používá:** Cestování • 1. os. j. č. (např. *jdu, jedu, běžím)*	**Používá:** Město • předložky a postupně pády podstatných jmen ve spojení (např. *u, vedle, před, za, na, nad, pod*) Cestování • 2. os. j. č. (např. *jedeš, jdeš*) • 2. s. mn. č. (např. *jedete, jdete)* • 7. pád dopravních prostředků (např. *jedu tramvají, autobusem, metrem, vlakem)* • 7. pád osob (např. *jedu s maminkou, s babičkou, s kamarádem)* • modální sloveso *muset* (*musíš*) Rok v přírodě • rod podstatných jmen a rod ukazovacích zájmen (např. *ten pes, ta kočka, to koťátko*)

		• 3. os. j. č. (např. *běhá, skáče, jí, pije, leze*) • 4. p. j. č. a 6. p. j. č u ročních období (např. *na podzim, v zimě, na jaře, v létě)*
Zvuková stránka jazyka ➔ rozlišuje rýmy ➔ rozlišuje první hlásku ve slově ➔ správně vyslovuje hlásky ➔ přízvuk klade na první slabiku/na předložku	**Vyslovuje:** Město a cestování • správně vysloví důležitá místa pro jeho život (např. *jméno mateřské školy, adresu domova, svou zastávku)*	**Rozliší:** • zvukovou podobnost – vyhledá rým (např. co se rýmuje: město, ulice, těsto; zastávka, autobus, přestávka. **Používá** • přízvuk přesunutý na předponě *ne* (např. ***je**de/**ne**jede, **le**tí/**ne**letí, **pla**ve/**ne**plave*), např. s využitím rytmické deklamace nebo jednoduché melodie
Běžná komunikace ➔ vyjádří, co potřebuje ➔ reaguje na otázky ➔ reaguje na pokyny ➔ umí přiměřeně reagovat v rozhovoru ➔ střídá se v komunikaci ➔ používá zdvořilostní fráze	**Porozumí pokynům a reaguje na ně:** Město a cestování, např. • *Stůj.* • *Zastav u přechodu.* • *Čekej tady.* • *Jděte ven.* • *Jděte dovnitř.* Příroda, např. • *Vezmi si bundu.* • *Obleč si mikinu.* • *Vezmi si čepici a rukavice.* **Porozumí otázce a reaguje neverbálně nebo jednoduše verbálně:** Město, např. • *Kde bydlíš? - Praha./Praha 7.* Příroda, např. • *Je teplo? - kývne nebo řekne ano* • *Co je to? - ukáže na obrázek nebo řekne les*	**Popíše:** Město, např. • *To je můj dům.* Cestování, např. • *Musíš jít rovně a potom doprava.* **Vyjádří:** Příroda, např. • *Na podzim pouštíme draka.* • *Na podzim padá listí.* • *Sbíráme kaštany.* • *Na jaře kvetou květiny.* • *V létě se koupeme.* • *Je teplo a svítí slunce.* • *V zimě padá sníh.* • *V zimě lyžujeme.* **Porozumí otázce a reaguje:** Město, např. • *Kde bydlíš?* Příroda, např. • *Jak je dnes? - Hezky.* • *Jak je venku? - Prší.* • *Jaké je v létě počasí? - Teplo.* • *Co děláme na jaře, v létě, na podzim, v zimě?* • *Co je v lese? - Stromy.* **Vyjádří:** Město a cestování, např. • *Kam jedeš?* • *Jak jedeš?* • *Kam mám jít?* • *Mám být vzadu?* • *S kým jedeš?*

Sociokulturní kompetence dítěte
Město • odpadky hází do koše (ne na ulici) • nejprve zaklepe na dveře, čeká na výzvu, otevře dveře a pozdraví Cestování • nejprve nechá vystoupit ostatní z tramvaje, autobusu, metra, pak nastupuje Příroda • recykluje odpadky • neničí přírodu

Pomůcky	Cestování • modely dopravních prostředků • dopravní koberec • semafor a dopravní značky • mapa města • obrázkové karty dopravy • Albi Kouzelné čtení – Doprava Rok v přírodě • přírodniny (šišky, žaludy, kaštany, listy) • Lotto – Roční období • Bingo – Roční období • kalendář přírody • obrázkové karty zvířat • Albi Kouzelné čtení – Svět zvířat Počasí • symboly počasí • teploměr • meteostanice pro děti • kolíčkový kalendář počasí • obrázkové karty počasí Příroda a zvířata • figurky zvířat • obrázkové karty zvířat a mláďat • třídící karty zvířat • Albi Kouzelné čtení – Svět zvířat • bosonohý chodník • přírodniny **Práce s knihou** • O malé Aničce (Inger Sandbergová) • Račte dál (Marianne Dubuc) • Co se děje ve městě (Richard Scarry) • Velká kniha dopravy (Richard Scarry) • Minipedie – Doprava (Svojtka) • Gruffalo (Julia Donaldson) • Rok v lese (Emilia Dziubak) • Jakub a Jáchym (Jørgen Clevin) • Chaloupka na vršku (Šárka Vášková) • Minipedie – Roční období (Svojtka) • série knih Jaro, Léto, Podzim, Zima (Rotraut Susanne Berner) • Jak funguje počasí (Svojtka)

	• Rok v lese (Emilia Dziubak) • Minipedie – Zvířata (Svojtka) • Atlas zvířat pro děti
Aktivity	Město • Kde bydlím? – dítě popisuje dům podle obrázku. Cestování • Čím pojedeme? – třídění dopravních prostředků podle prostředí. • Na zastávce – dramatizace cestování MHD. • Dopravní koberec – orientace v prostoru. • Kam jedeš? – práce s modely dopravních prostředků. • Semafor – pohybová hra zaměřená na bezpečné přecházení. Rok v přírodě • Co patří k jaru, létu, podzimu a zimě? • Kalendář přírody – každodenní pozorování změn v přírodě. • Hledání znaků ročního období na školní zahradě. • Výroba stromu ve čtyřech ročních obdobích. Počasí • Jaké je dnes počasí? – práce s obrázky počasí. • Meteorolog – dítě popisuje aktuální počasí. • Deštník a duha – výtvarné aktivity. • Počasí pantomimou – děti předvádějí déšť, vítr, sníh a slunce. Příroda a zvířata • Kde bydlí zvířata? – přiřazování zvířat k prostředí. • Kdo je mládě? – spojování zvířat a mláďat. • Pantomima zvířat. • Bosonohý chodník. • Výprava do lesa s hledáním přírodnin. • Pozorování stop zvířat. • Třídění hospodářských a divokých zvířat. • Já mám, kdo má? - pojmenovávání zvířat, karetní hra.
Metodické materiály	Komunikace npi.cz/images/ppv/komunikacni_karticky.pdf Obrázky zapojmevsechny.cz/storage/app/media/cizinci/2021/10/karty_TISK_i_WEB_FINAL.pdf Aktivity zapojmevsechny.cz/storage/app/media/cizinci/2021/10/publikace_WEB_FINAL.pdf Adaptace zapojmevsechny.cz/storage/app/media/uploaded-files/24_06_28_strategie_adaptace_ONLINE-FINAL.pdf Čeština zapojmevsechny.cz/odlisny-matersky-jazyk/cestina-jako-druhy-jazyk-ucebnice-materialy/cestina-s-minou-a-tynou-videa-pracovni-listy-pro-ms Jazyková podpora cicops.cz/images/cestina_pro_cizince/materialy_ke_stazeni/nectu_nepisu_ucim_se_cesky.pdf Kartičky inkluzivniskola.cz/komunikacni-karty Pomůcky inkluzivniskola.cz/pomucky-pro-jazykove-chvilky-v-ms/ Inspirace - aktivity inkluzivniskola.cz/napadnicek/ Karty aktivit - hry inkluzivniskola.cz/karty-aktivit-pro-praci-s-vicejazycnymi-deti-v-ms/ Emoce societyforall.cz/jak-velke-jsou-emoce#files

	Emoce societyforall.cz/co-delaji-emoce#files Režim inkluzivniskola.cz/obrazkovy-denni-rezim/ Karty zvířat edu.ceskatelevize.cz/storage/worksheet/jaro-klepe-na-dvere/hra.pdf Video - Počasí edu.ceskatelevize.cz/hledat?q=po%C4%8Das%C3%AD Video - Příroda edu.ceskatelevize.cz/hledat?q=p%C5%99%C3%ADroda Video - Doprava edu.ceskatelevize.cz/hledat?q=doprava Video - Roční období edu.ceskatelevize.cz/hledat?q=ro%C4%8Dn%C3%AD%20obdob%C3%AD

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro předškolní vzdělávání

Mgr. Alice Kourkzi, Mgr. Markéta Slezáková

Odborná konzultace: PhDr. Hana Splavcová, Ph.D., PhDr. Renata Votavová
Odborná spolupráce: Bc. Klára Šuvarská

Grafická úprava a sazba: Ing. Arch. Jan Velický
Korektury: Barbora Zichová, Jesika Oulehlová

Vydal: Národní pedagogický institut České republiky, Senovážné náměstí 25, Praha 1

Rok vydání: 2026
1. vydání

Aktuální informace o publikacích Národního pedagogického institutu České republiky najdete na webových stránkách www.npi.cz